

Léčba nebo šikana v léčbě osob se závislostmi?

PhDr. Josef Radimecký, Ph.D., MSc., Anna Radimecká

2. Konference pracovníků terapeutických komunit

26. březen, 2015, Blansko

Obsah

- Pobytová léčba – cesta do jiného světa
- TK – služba/metoda/prvek v pobytové léčbě
- Účinné faktory a práva klientů TK
- Režimová léčba nebo šikana?
- Terapeut nebo Bůh?
- Vyhnání z „ráje“
- Zralý nebo nezralý?
- Co s tím?

Pobytová léčba – cesta do jiného světa

TK v léčbě osob se závislostmi

- TK jako metoda – narůstající počet PN/PL:
  - *“léčba závislosti vychází z principů terapeutické komunity, denní program je strukturován. Základem léčby je režim.”*
  - *“nabízíme komplexní léčbu závislosti, především na alkoholu. Léčba probíhá v terapeutické komunitě s režimovým omezením.”*

Účinné faktory a práva v TK

□ Vybrané účinné faktory TK

- TK dočasně slouží jako náhradní rodina nabízející klientům možnost osobního růstu v bezpečném prostředí.
- TK má málo jasných základních pravidel.
- Klientům musí být umožněno dělat chyby.
- Krize není katastrofa, ale příležitost ke změně.
- Učení - zažíváním a zvládáním krizových situací.
- Vše, co probíhá, je „terapie“, tj. má cíl ve vztahu k léčbě klientů.

□ Vybraná práva klientů

- **Listina práv členů týmu a klientů TK** – „právo na lidskou důstojnost a respekt“

Režim vs. šikana?

Režim

- *“soubor pravidel a aktivit závazný pro všechny pacienty” (pro personál ne?)*
- *„je základem (režimové) léčby*
  - její součástí je bodový systém, který odráží dodržování režimu a práci pacienta na sobě”*

Šikana

- postupy v rozporu s účinnými faktory a/nebo právy klientů(?)

Metoda bez obsahu? Je to, protože to je..?

Kardinální pravidla TK

- nebudu užívat ani manipulovat s NL;
- nebudu navazovat partnerské/sexuální vztahy;
- vyvaruji se násilí;
- nebudu krást ani podvádět;
- budu se účastnit všech součástí programu
- budu respektovat rozhodnutí komunity
- Neuctívej jiné bohy
- Nezneužívej Boží jméno
- Zasněť jeden den v týdnu Bohu
- Cti otce svého i matku svou
- Nezabiješ
- Nesesmilníš
- Nepokradeš
- Nemluv o jiných lidech nepravdivě
- Nepožádáš manželky bližního svého
- Nezcizuj majetek druhých

Režim náboženství vs. léčby závislostí

- Náboženství zasahuje do života věřících a určuje, jak se chovat v těchto oblastech:
  - rozvrh dne, jídlo, vztahy k rodičům a blízkým (bližním) lidem, jak (ne-)mluvit, sex, užívání návykových látek
- Co určuje klientům režim pobytové léčby?
  - ....?

Terapeut nebo Bůh?

?

14 April 2015

léčba nebo šikana *Bůh dává Mojžíšovi deset přikázání*₁₀
Gebhard Fugal, 1900

Některé omyly „Bohů“?

- neuvědomovat si vlastní limity
- nevěnovat se tomu, co od léčby očekává klient
- ignorování klientovy „fáze změny“ (netrpělivost terapeuta)
- nezpochybnit klientovu „chybnou diagnózu“ sebe sama
- stanovovat cíle jednostranně
- neschopnost empatie a pozitivního přijetí
- dostatečně nevyjadřovat empatii a podporu
- stanovit příliš rigidní hranice (např. výklad pravidel)
- spoléhat na strategie pasivního učení (dril, imprintment)
- reagovat na klientovy chyby agresivně či necitlivě

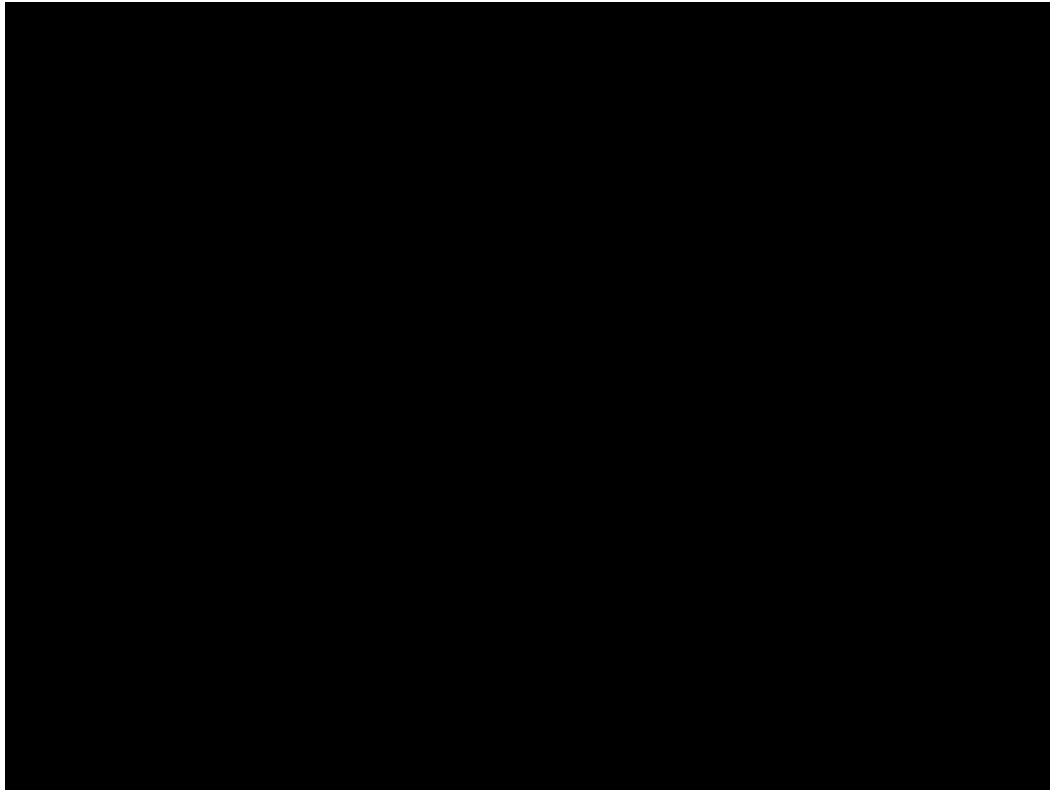
Imprintment?

Imprintment? Používá se dodnes...

Kdy se léčba může stát šikanou?

---

některá pravidla:

- omezování v činnostech nesouvisejících s obsahem léčby
- postrádající terapeutický záměr i selský rozum

“Dostal jsem minusový bod za pozdní příchod na léky – o dvě minuty.”

“Před spaním jsem se díval na film a opět ho kvůli večerce nedodíval.”

nebo jejich výklad

- není pro klienty srozumitelný
- na všechny stejný metr (co individuální přístup?)
- rigidita a neměnnost v čase („vždy to tak bylo“?)
- klientům nevysvětlená flexibilita bez pevných hranic
- „vyřizování si účtů mezi klienty“

Šikontrola úklidu...? Šikademagogie...?

Šikana za porušení léčebného režimu...

- Hlavní důvody pro vyloučení klienta z léčby – porušení pravidel/léčebného režimu
- Analogie s jinými lékařskými obory?
- Porušili jste někdy léčebný režim v roli pacientů?
- Odmítl vám kvůli tomu lékař poskytnout léčbu?
- Vyhodil vás z ordinace “na dlažbu”?

Vyhnání z „ráje“ a poučení z něj?

- Bible - příběh Adama a Evy
  - porušili pravidla daná Bohem – vyhnání z ráje
  - ochutnali ovoce ze stromu poznání **dobra a zla**
  - hebrejská verze Bible – strom poznání „**již zářícího**“ a „**ještě nezářícího**“
  - Aramejščina – **zralý** a **nezralý**

Vyhnání z „ráje“ a poučení z něj?

- Terapeut - “zralý” dospělý vzor pro “nezralého” klienta, který se léčí ze závislosti, do níž se díky své nezralosti dostal.
- Může se z ní vyléčit až “dozraje” (*to chce čas...*)
- K tomu musí dostat příležitost v programu léčby, když už si ve své nezralosti uvědomil, že jej potřebuje, k tomu, aby se dokázal závislosti zbavit.
- Tím, že ho z programu léčby pro jeho projevy nezralosti vyloučíme, mu neumožníme dozrát.
- Jsme potom zralými terapeuty?

Může klient v léčbě závislosti udělat chybu?

- terapeutické faktory TK (Kooyman, 1993) – „klient může udělat chybu“ – jenže kolik?
  - máme jako personál rádi hodné nebo zlobivé klienty?
  - jaká pro to máme měřítka?
  - je vůbec pobytová léčba pro hodné klienty?
  - stačí zvládnání režimu k vyléčení ze závislosti?

Je pracovník léčby „Bůh“?

- Jaká je naše motivace pro práci v léčbě osob se závislostí?
- Co je cílem naší práce s klienty?
- Jak se vyrovnáváme s tím, že rozhodujeme o životech našich klientů?
- Co se asi stane s klientem, kterého pro porušení léčebného režimu na hodinu vyloučíme z léčby?

Měření pindíků...?

Co s tím?

- White (2001) – “není čas přestat “vykopávat” klienty z léčby?”
    - že klient není hodný, by mělo být „normální“
      - naučené a zafixované chování – jeho změna chce čas
      - obava ze změny chování – stagnace/regrese v cyklu změny závislého chování (od akce k prekontemplaci)
      - „vyoutování se“ z léčby – „alibi“ a svalení odpovědnosti za předčasné ukončení léčby na personál
    - méně paušální a více individuální přístup ke klientům
-

Co s tím?

- porušení léčebného režimu v jiných lékařských oborech – není důvod k šikaně - odepření péče
- klienti jsou našimi klienty, protože nejsou „zralí“ – šikanou proces zrání neurychlíme
- léčba jim má dát možnost „dozrát“
- aby „dozralí“ patrně potřebují i dělat chyby a my jim máme pomoci se z nich poučit
- „zralí“ máme být my v roli terapeutů – šikanista není zralý
- empatie a bezpodmínečné pozitivní přijetí klientů neznamená mít je rád, ale neodsuzovat je

Literatura

- Don Miguel Ruíz (2001) Čtyři dohody: Praktický průvodce osobní svobodou, Pragma.
- Schwartz, B. & Flowers, J. V. (2012) Jak selhat jako terapeut: 50 způsobů, jak ztratit nebo poškodit svého klienta, Portál.
- White, W., Scott, C., Dennis, M. & Boyle, M. (2005) It's time to stop kicking people out of addiction treatment, *Counselor*, 6(2), 12-25.

Děkuji vám za pozornost

PhDr. Josef Radimecký, Ph.D., MSc.
vedoucí terapeutické komunity
a odborný ředitel WHITE LIGHT I, o.s.

radimecky@adiktologie.cz

+420 724 240 778

www.wl1.cz

www.asociace.org